

Posudek na disertační práci Mgr. Š. Drahokouila „Od občanské k politické participaci: nestraničné politické subjekty v komunální politice v kontextu antistraničných postojů, nepolitické politiky a kartelizace politických stran“

Autor si vybral jako hlavní téma aktuální fenomén vzniku občanských sdružení, které vstupují do politiky a naplňují tím již dávne představy o překonání „klasického“ straničtví občanskými iniciativami, zde na lokální úrovni. Práce pracuje jak s kvantitativními daty tak i s kvalitativním výzkumem (rozhovory). U kvantitativních dat lze však uvést, že se de facto jedná primárně „pouze“ o volební výsledky, byť zasazené do kontextu místních reálií. Z práce, především z druhé („výzkumné“) části, je patrné, že autor velmi dobře zná téma. Určitě stojí za zmínku evidentní snaha autora pečlivě představit ona sdružení, o která má zjevně eminentní zájem nejen vědecký.

Celkově je struktura práce logická, byť z důvodu specifického formátování bez číslování kapitol a podkapitol poměrně nepřehledná při čtení.

Značným problémem v úvodu práce je teoretický základ, který je poněkud úzký (málo základních titulů) a tím značně zdeformovaný až normativní v tom, kam tím pádem autor směřuje. Problém je o to palčivější, že si autor nijak nedal práci zasadit zvolená díla do kontextu dalších starších i mladších děl a tím pádem nedochází k hlubší teoretické úvaze. O něco lepší je na tom část o českém prostředí, byť zase autor nijak nejde do hloubky. Zcestné pak jsou např. úvahy o úřednických vládách, resp. míchat nepolitickou politiku (analýzy klasických českých autorů M. Havelky a J. Kunce) pokračovat s problematikou „tradice úřednických vlád“ značí nepochopení problematiky a míchání několik značně odlišných fenoménů dohromady (zjm. když pokračuje s druhou republikou) (str. 29-31). Jednostrannost výkladu je pak zřejmá např. při práci s pouze několika průzkumy veřejného mínění bez většího uvádění kontextu, zjm. např. historického vývoje (různé fáze, kdy byly strany kritizovány v médiích anebo se staly terčem „nestraničných“ populistických seskupení od VV přes ANO 2011 atp.).

Svým specifickým zaměřením lze disertační práci Drahokouila zařadit mezi různé často de facto odloučené sféry bádání, resp. politologické subdisciplíny, konkrétně straničtví, politická participace a angažovanost, studium občanské společnosti a

konečně lokální politiku. Toto lze považovat za výhodu a výsledek snahy rozbít uměle vytvořené hranice mezi podobory. Na druhé straně však dochází k určitému zjednodušení různých konceptů a pojmů resp. přístupů. Abych byl zde konkrétnější uvedu dva příklady, které se mi zdají problémové či dokonce sporné. První se týká politické participace, která je příliš spojená (dalo by se říct výlučně) s občanskou společností a tím se smazávají drobnější fenomény osobní angažovanosti a hledání individuálních přístupů, které vyúsťují v kolektivních fenoménech, které teprve formují či naplňují myšlenku občanské společnosti. Druhým příkladem budou mně bližší problematiky stranictví, resp. konkrétněji to, jakým způsobem autor příliš jednoduše přebírá a užívá konceptu kartelové strany.

Některé otázky, byť základní, jsou poněkud karikaturně představeny v úvodu, zjm. antistranictví, které s „kritikou politických stran“ vychází patrně z normativního přístupu autora a z primárně dojmologického přístupu („obraz“, „vnímání“, „přesvědčení“) navzdory tomu, že se k tomu dalo nepochybně přistupovat důkladněji a hlavně vědecktěji (už jen míchání různých arén a stylů není zrovna šťastné). Totéž platí o problematice „krize politických stran“, de facto především v podání J. Linze, zatímco široká (a dlouhodobá) debata o mnohazměrné krize stran je opomíjená (dlouhodobé snižování počtu členů, změna funkcí politických stran, odcizení od společnosti atd.).

Další pasáže zase nešťastně míchají několik odlišných konceptů a fenoménů, zjm. pak autorovo značně okleštěné pojetí kartelové strany a zdánlivě nedůležité míchání společnosti (obecně) a občanské společnosti. Samotná problematika politické participace je rovněž značně zjednodušená a de facto vázaná pouze na občanskou společnost. Tím chybí podstatná část problematiky, resp. problematika v podání autora je výrazně zredukována na jevy, které si sám vybral, aniž by je zasadil do širšího teoretického rámce politické participace (nedostatečná kapitola str. 53-58) Autor se mohl alespoň v rychlosti věnovat pracím třeba M. Olsona, C. Tilly a dalších. Vhodné by rovněž bývalo bylo se např. zaměřit na D. Gaxieho a jeho skrytý census (*le cens caché*, aby se vyšlo z americké tradice).

Zvláštní komentář by si zde zasloužilo autorovo tíhnutí k havlovské literatuře či filosofii, resp. přístupu „antipolitiky“ a především vytržení havlových předlistopadových děl z kontextu (resp. jejich zasazení do post-listopadového kontextu, str. 58). Naprosto nedostatečná je pak podkapitola „participace v ČR“ vyřešená ve dvou odstavcích (str. 58-59). Následující část o komunální politice je možná paradoxně o něco lépe ukotvená v literatuře. Na druhé straně i zde se míchají

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES *Charles University*

různé problematiky a fenomény, zjm. v antistranickém duchu nehledě na komplexnost fenoménu (většina nezávislých kandidátů lze vidět jako odpadlíky od původní strany, často pravicová, mj. ve snaze získat volnější prostor a větší volební podporu).

Nosná výzkumná část je v zásadě zajímavější a zde lze pozdvihnout vlastní práci autora, především provedené rozhovory. Jediný snad závažnější problém vidím ve značném autorově zaujetí, resp. častém nekritickém přístupu k získaným informacím (který mi velmi silně připomíná to, co prof. Michel Dobry nazval „heroickou iluzí“). V zásadě by se tato výtka dala také označit za nedostatečné propojení teorie s vlastním výzkumem.

Konečně, z formálního hlediska lze přinejmenším se podívat nad některými docela závažnými nedostatky, které by neměly být přípustné v disertační práci. Za přinejmenším neadekvátní lze označovat autorův přístup k některým titulům, resp. článkům, které jsou citovány přes práce jiného autora. Pochopitelné by to bylo u děl, které jsou z nějakého zřetelného důvodu nedostupné, ale např. u článku Poguntkeho a Scarrowové je to nepřípustné (str. 21, na stejné straně je poněkud zvláštní způsob citování), zjm. pak když je to práce tak často citovaná (spolu s Gunther, Ramón-Montero a Linz). Totéž platí i pro A. de Tocquevilla nebo G. Almonda a S. Verbu (poznámka 117, poznámka 122 a další), S. Verba et alii (poznámka 150), nebo A. Downse citovaný z díla J. Kunce (poznámka 432) a další. Je to o to více překvapující, když bereme v potaz více zmíněnou kratší teoretickou část.

Nedostatků je v přiložené práci poměrně dost, nicméně práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku prospěl

